

**КАНЦЕЛАРИЈА ЗА ЉУДСКА
И МАЊИНСКА ПРАВА**

ГОДИШЊИ ИЗВЕШТАЈ О РАДУ

ЈАНУАР 2014

САДРЖАЈ

I. ЉУДСКА ПРАВА

1.1. Универзални периодични преглед

1.2. Извештавање о примени основних међународних уговора о људским правима

- 1.2.1. Други и трећи периодични извештај о примени Конвенције о елиминисању свих облика дискриминације жена
- 1.2.2. Други периодични извештај о примени Конвенције против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни или поступака
- 1.2.3. Иницијални извештај о спровођењу Међународне конвенције за заштиту свих лица од присилних нестанака
- 1.2.4. Други и трећи периодични извештај о примени Конвенције о правима детета
- 1.2.5. Иницијални извештај о примени Међународне конвенције о укидању свих облика расне дискриминације
- 1.2.6. Други и трећи периодични извештај о примени Међународне конвенције о укидању свих облика расне дискриминације

1.3. Национални механизам за праћење спровођења препорука међународних тела из области заштите људских права

1.4. Специјалне процедуре Уједињених нација

1.5. Стратешка документа

- 1.5.1. Стратегија превенције и заштите од дискриминације

1.6. Сарадња са Организацијом за европску безбедност и сарадњу (ОЕБС) и Саветом Европе (СЕ)

1.7. LGBT особе

1.8. Избеглице, интерно расељена лица и друге угрожене мигрантске групе

- 1.8.1. Повратници по основу споразума о реадмисији

1.9. Алиментациона потраживања из иностранства

1.10. Посете Високог комесара УН за људска права и експерата Савета Европе

- 1.10.1. Посета Navi Pillay, Високог Комесара УН за људска права Републици Србији
- 1.10.2. Посета Групе експерата Савета Европе против трговине људима (ГРЕТА)

II. ПРАВА НАЦИОНАЛНИХ МАЊИНА

2.1. Извештавање о примени уговора Савета Европе о мањинским правима

- 2.1.1. Трећи периодични извештај о спровођењу Оквирне конвенције за заштиту националних мањина
- 2.1.2. Трећи периодични извештај о примени Европске повеље о регионалним или мањинским језицима

2.2. Билатерални споразуми о заштити националних мањина са суседним земљама

2.3. Прописи

- 2.3.1. Уредба о поступку расподеле средстава из буџета Републике Србије за финансирање рада националних савета националних мањина
- 2.3.2. Одлука о образовању Савета за националне мањине

2.4. Анализе

- 2.4.1. Заступљеност припадника националних мањина и употреба језика и писама националних мањина у управама ЈЛС

2.5. Унапређење положаја припадника ромске националне мањине

2.5.1. Прописи и стратешка документа

- 2.5.1.1. Одлука о образовању Савета за унапређење положаја Рома и спровођење Декаде укључивања Рома
- 2.5.1.2. Акциони план за спровођење Стратегије за унапређивање положаја Рома до 2015. године
- 2.5.1.3. Правилник о примени мера афирмативне акције

2.5.2. Мере афирмативне акције у образовању ромске деце

2.5.3. Учешће у раду *Ad hoc* Комитета експерата за питања Рома (САНРОМ)

Савета Европе
2.5.4. Декада инклузије Рома

III. САРАДЊА СА КАНЦЕЛАРИЈОМ ЗА ЕВРОПСКЕ ИНТЕГРАЦИЈЕ И ОБАВЉАЊЕ ПОСЛОВА ЗНАЧАЈНИХ ЗА ПРОЦЕС ЕВРОПСКИХ ИНТЕГРАЦИЈА

IV. ПРОЈЕКТНЕ АКТИВНОСТИ КАНЦЕЛАРИЈЕ

4.1. Конкурси за удружења

4.1.1. Декада инклузије Рома и спровођење Стратегије за унапређивање положаја Рома

4.1.2. Подршка организацијама цивилног друштва у 2013. години – програм „Борба против дискриминације и унапређење положаја осетљивих категорија становништва“

4.2. Припрема предлога пројеката

4.2.1. Предприступна помоћ ЕУ

4.2.2. Израда секторских предлога пројеката ИПА 2013

4.2.3. Припрема предлога пројеката за билатералне донаторе и међународне организације

4.3. Спровођење пројеката

4.3.1. ЕУ пројекат „Спровођење антидискриминационих политика“ - ИПА 2011

4.3.2. Програм „Техничка подршка Канцеларији за људска и мањинска права у спровођењу Стратегије за унапређивање положаја Рома“

4.3.3. Програм стажирања младих припадника националних мањина у државним институцијама

4.3.4. Пројекат „Друга шанса - Развој система функционалног основног образовања одраслих у Републици Србији“

4.3.5. Пројекат „Стварање толеранције и разумевања према ЛГБТ популацији у српском друштву“

V. КОНФЕРЕНЦИЈЕ, СЕМИНАРИ, РАДНИ САСТАНЦИ, РАДИОНИЦЕ

5.1. Конференција „Питања азила и реадмисије у Србији – у контексту ЕУ интеграција и изградње заједничких европских миграционих политика“

5.2. Конференција „Перспективе сарадње организација цивилног друштва и јединица локалне самоуправе“

5.3. Регионална радионица о ЛГБТ правима, равноправности и борби против дискриминације

5.4. Конференција „Унапређење сарадње државних органа и националних савета националних мањина“

5.5. Посете националним саветима националних мањина

5.6. Међународна конференција „Стандардизација ромског језика“

5.7. Семинар на тему „Социјална инклузија Рома“

5.8. Конференција „Како спречити насиље међу децом“

5.9. Конференција „Имплементација европских антидискриминаторних стандарда“

5.10. Конференција „Успостављање националног механизма за праћење спровођења препорука тела УН за људска права“

VI. ПРОМОТИВНЕ И ОСТАЛЕ АКТИВНОСТИ

Канцеларија за људска и мањинска права (у даљем тексту: Канцеларија) је формирана Уредбом Владе Републике Србије у августу 2012. године као служба Владе, која обавља стручне послове за потребе Владе и надлежних министарстава који се односе на: заштиту и унапређење људских и мањинских права; праћење усаглашености домаћих прописа са међународним уговорима и другим међународним актима о људским и мањинским правима и иницирање измена домаћих прописа; општа питања положаја припадника националних мањина, праћење положаја припадника националних мањина које живе на територији Републике Србије и остваривања мањинских права; остваривање веза националних мањина са матичним државама.

Канцеларија координира припрему државних извештаја о спровођењу 8 основних међународних уговора из области људских права које је Република Србија ратификовала.

Канцеларија такође припрема државне извештаје о спровођењу Европске повеље о регионалним или мањинским језицима и Оквирне конвенције за заштиту националних мањина Савета Европе.

Активности Канцеларије реализују се кроз две основне групе послова:

- Праћење и унапређење стања људских права у Србији
- Праћење и унапређење положаја националних мањина

Приоритети у раду Канцеларије

- Заштита и унапређивање људских и мањинских права, у складу са највишим стандардима УН, Савета Европе, Европске уније и ОЕБС;
- Борба против дискриминације и подстицање позитивног деловања шире друштвене заједнице према појединим осетљивим друштвеним групама и према особама из тих група, као што су, између осталих, припадници националних мањина, са посебним фокусом на Роме, затим, жене, ЛГБТ особе, особе са инвалидитетом, старије особе, деца, избеглице, интерно расељена лица и друге угрожене мигрантске групе, лица чије здравствено стање може бити основ дискриминације, као и према вишреструко дискриминисаним особама;
- Ширење образовања из области људских и мањинских права и промовисање културе људских права;
- Сарадња са цивилним друштвом на питањима унапређења и заштите људских и мањинских права;
- Успостављање ефикасног механизма за праћење спровођења препорука међународних механизма и независних тела за заштиту људских права гарантованих основним међународним инструментима из области људских права

Спроведене активности
(јануар-децембар 2013)

I. ЉУДСКА ПРАВА

1.1. Универзални периодични преглед

Универзални периодични преглед је нови механизам надзора над стањем људских права успостављен Резолуцијом Генералне скупштине УН 60/251 од 15. марта 2006. године. Савет за људска права УН преко њега периодично проверава како свака од 193 државе чланице УН испуњава своје обавезе везано за људска права. Република Србија је прошла кроз други циклус Универзалног периодичног прегледа 30. јануара 2013. године када је од 67 држава чланица УН добила 144 препоруке од којих је одмах прихватила 132 препоруке. Накнадно су надлежни државни органи размотрили преосталих 12 препорука од којих је Закључком Владе од 20. маја 2013. године прихваћено седам. У оквиру своје надлежности Канцеларија је припремила извештај, организовала националне консултације са свим заинтересованим странама и координирала наступ државне делегације пред Саветом за људска права УН.

1.2. Извештавање о примени основних међународних уговора о људским правима

1.2.1 Други и трећи периодични извештај о примени Конвенције о елиминисању свих облика дискриминације жена

Република Србија је Комитету за елиминисање дискриминације жена представила Други и трећи периодични извештај о примени Конвенције о елиминисању свих облика дискриминације жена 18. јула 2013. године. У оквиру своје надлежности Канцеларија је припремила извештај и координирала процес наступа државне делегације пред Комитетом. Закључне примедбе у вези са Другим и трећим периодичним извештајем о примени Конвенције о елиминисању свих облика дискриминације жена Комитет је донео 25. јула 2013. године.

Канцеларија је доставила свим релевантним државним институцијама и независним телима Закључне коментаре и препоруке Комитета УН за елиминацију дискриминације жена.

Преставници Канцеларије су учествовали на Јавном слушању у народној скупштини Републике Србије, које је 3. децембра 2013. године организовао Одбор за људска и мањинска права и равноправност полова, на тему примена Закључних коментара и препорука Комитета УН за елиминацију дискриминације жена и Конвенције СЕ о спречавању и борби против насиља над женама.

1.2.2. Други периодични извештај о примени Конвенције против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни или поступака

Канцеларија је израдила Други периодични извештај Републике Србије о примени Конвенције против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни или поступака. Извештај ће бити разматран на 53. заседању Комитета против тортуре (од 3. до 28. новембра 2014. године).

1.2.3. Иницијални извештај о спровођењу Међународне конвенције за заштиту свих лица од присилних нестанака

Канцеларија је припремила Иницијални извештај о примени Међународне конвенције за заштиту свих лица од присилних нестанака који је Влада усвојила 8.октобра 2013. године. Извештај је достављен Комитету за присилне нестанке.

1.2.4. Други и трећи периодични извештај о примени Конвенције о правима детета

Формирана Радна група за израду Другог и трећег периодичног извештаја о примени Конвенције о правима детета, у изради нацрт извештаја. Након што га Влада усвоји извештај ће бити достављен Комитету за права детета.

1.2.5. Иницијални извештај о примени Међународне конвенције о укидању свих облика расне дискриминације

Канцеларија је израдила Одговоре на Закључне примедбе Комитета за укидање расне дискриминације у вези са Иницијалним извештајем о примени Међународне конвенције о укидању свих облика расне дискриминације (препоруке садржане у ставовима 11, 15 ,19 и 22) које је Влада усвојила 21. марта 2013. године.

1.2.6. Други и трећи периодични извештај о примени Међународне конвенције о укидању свих облика расне дискриминације

Формирана Радна група за израду Другог и трећег периодичног извештаја о примени Међународне конвенције о укидању свих облика расне дискриминације. Након што га Влада усвоји извештај ће бити достављен Комитету за укидање расне дискриминације.

1.3. Национални механизам за праћење спровођења препорука међународних тела из области заштите људских права

У оквиру спровођења препоруке из Универзалног периодичног прегледа Савета за људска права УН о успостављању Националног механизма за праћење спровођења препорука међународних тела из области заштите људских права у Аранђеловцу је од 14-15. новембра 2013. године одржана радионица на којој је разматран први нацрт модела тог механизма.

У Београду је 10. децембра 2013. године одржана национална конференција поводом међународног дана људских права на којој је представљен модел Националног механизма за праћење спровођења препорука међународних тела из области људских права који је одмах након тога стављен на јавну расправу.

1.4. Специјалне процедуре Уједињених нација

Специјалне процедуре је генерални назив дат механизима Савета за људска права за надгледање, саветовање и јавно извештавање о ситуацијама везаним за људска права и спровођење резолуција УН у конкретним државама. Канцеларија је припремила

информације и извештаје који се односе на: права старијих особа, елиминисање ХИВ и АИДС до 2015. године, унапређење приступачности особама са инвалидитетом, положај бранитеља људских права, право на истину, екстремно сиромаштво, расизам, расну дискриминацију, ксенофобију, нетолеранцију и нацизам, право на сигурну пијаћу воду и санитарне услове, права детета, права детета на остваривање највишег могућег стандарда здравља, држављанство, права верских мањина, заштиту новинара, приговор савести, примену традиционалних вредности у промоцији и заштити људских права и поштовању људског достојанства, право на адекватно становање.

1.5. Стратешка документа

1.5.1. Стратегија превенције и заштите од дискриминације

Канцеларија је координирала израду Стратегије превенције и заштите од дискриминације коју је Влада усвојила 27. јуна 2013. године. Овај документ је посвећен спречавању дискриминације и унапређивању положаја 9 осетљивих група (жене, деца, особе са инвалидитетом, старије особе, ЛГБТ особе, националне мањине, избеглице, интерно расељена лица и припадници других угрожених мигрантских група, особе чије здравствено стање може бити узрок дискриминације, припадници малих верских заједница и верских група) које су најчешће изложене дискриминацији.

Јасна стратегија спречавања дискриминације је од кључног значаја да би се у наредном петогодишњем периоду ојачали и унапредили механизми контроле, донели адекватни закони и подзаконски акти, а Република Србија спровела стандарде из области људских и мањинских права, како би спречила дискриминацију и дискриминаторске поступке, нарочито у погледу осетљивих друштвених група. У стратегији су дефинисани циљеви, мере и активности које ће обезбедити смањење броја случајева дискриминације, нарочито усмерених према осетљивим друштвеним групама.

У припреми документа је осим чланова радне групе, састављене од представника релевантних државних институција, Повереника за заштиту равноправности и Сталне конференције градова и општина учествовало и 9 тематских група, које су чинили представници организација цивилног друштва које су изабране путем јавног позива, на основу својих капацитета и искуства у раду на унапређивању положаја наведених осетљивих група. Усвајању документа је претходило одржавање једанаест округлих столова широм Србије (у Бујановцу, Новом Пазару, Зајечару, Пироту, Ужицу, Шапцу, Крагујевцу, Зрењанину, Нишу, Суботици и Ваљеву), како би што већи број заинтересованих страна био упознат са овим процесом, радном верзијом овог документа, и могао да упути коментаре и сугестије, као и одржавање конференције у Београду, у априлу 2013. године.

Припремљена је радна верзија Акционог плана за спровођење Стратегије превенције и заштите од дискриминације који треба да пружи неопходан оквир, односно конкретан и свеобухватан план који ће дефинисати приоритете, неопходне активности и њихове носиоце, као и временске рокове за њихову реализацију и индикаторе. Након коментара које ће дати релевантна министарства, биће понуђена јавности ради давања мишљења, коментара и предлога. Након јавне расправе, биће сачињен Предлог Акционог плана за спровођење Стратегије превенције и заштите од дискриминације и упућен Влади Републике Србије, која ће га донети у првој половини 2014. године.

1.6. Сарадња са Организацијом за европску безбедност и сарадњу (ОЕБС) и Саветом Европе (СЕ)

Канцеларија остварује редовну сарадњу са наведеним телима по свим релевантним питањима од значаја за заштиту и унапређење одређених сегмената људских права.

У организацији Канцеларије уз подршку Мисије ОЕБСа у Србији одржан је 25-26. јуна 2013. године у Сремским Карловцима први кординациони састанак представника надлежних државних органа и организација цивилног друштва у циљу успостављања будућег механизма борбе против злочина из мржње у Републици Србији. Ради усвајања конкретних предлога у решавању проблема криминалитета мржње предложено је одржавање даљих састанака.

На Другом додатном састанку људске димензије ОЕБС „Владавина права у промовисању и заштити људских права“, који је одржан 11-12. јула 2013. године у Бечу представник Канцеларије је представио институционални оквир за заштиту људских права и њихову промоцију и искустава Републике Србије у примени међународних стандарда у тој области.

Канцеларија је у сарадњи са Мисијом ОЕБС-а у Србији и Мисијом ОЕБС-а у Босни и Херцеговини организовала „Конференцију о регионланом сарадњи на пољу борбе против кривичних дела извршених из мржње“. Представник Канцеларије је на Конференцији излагао на тему „Напори надлежних власти у прикупљању података о злочинима из мржње“

Редовни годишњи састанак контакт особа за борбу против злочина из мржње, одржан је у Варшави од 14-15. новембра 2013. године. На састанку је представљен нови ОДХИР Упитник о злочинима из мржње који ће се користити од 2014. године. Такође, разговарало се и о ОДХИР пројекту TANCELE –Тренинг за борбу против злочина из мржње за полицијске службенике

Представник Канцеларије је учествовао на Конференцији Агенције за основна права ЕУ „Борба против злочина из мржње у ЕУ- давање лика и гласа жртвама“ која је одржана у Виљнусу (Литванија) од 12-13. новембра 2013. године.

На годишњој конференцији људске димензије ОЕБС, у Варшави, у периоду од од 23. до 24. септембра 2013. године представници Канцеларије су представили најважније активности у погледу унапређења и заштите права националних мањина, пре свега Рома, ЛГБТ особа и положаја жена.

Европска комисија против расизма и нетолеранције је 23. марта 2011. године усвојила други Извештај о Србији у оквиру четвртог циклуса процеса извештавања који се односио на период до 9. децембра 2010. године. У склопу Извештаја дате су три посебне препоруке које захтевају приоритетно спровођење и које подлежу процесу ванредног праћења њиховог спровођења у периоду између два редовна циклуса извештавања. У складу са наведеним припремљен је Извештај Републике Србије о предузетим активностима везаним за њихово спровођење и достављен Европској комисији против расизма и нетолеранције, новембра 2013 године.

Савет Европе покренуо је 2006. године програм "Изградња Европе за децу и са децом" у циљу ефикасне имплементације постојећих стандарда и унапређења права деце у Европи. Како би се обезбедила координација политика и свих субјеката у остваривању права детета формирана је Мрежа националних координатора за права детета. Овогодишњи састанак националних координатора, у чијем је својству присуствовао представник Канцеларије, одржан је 21. и 22. октобра у Стразбуру на коме су разматрани изазови на националном и европском нивоу у примени стандарда о правима детета, спровођењу Стратегије за права детета Савета Европе 2012-2015,

реализација пројекта "Искорењивање свих облика насиља над децом". Савету Европе је представљена Стратегија превенције и заштите од дискриминације и Акциони план за спровођење стратегије за унапређење положаја Рома 2013-2014 са посебним освртом на децу.

1.7. ЛГБТ особе

Република Србија је једна од држава партнера на пројекту Савета Европе под називом „Борба против дискриминације на основу сексуалне оријентације и родног идентитета“ заједно са Албанијом, Италијом, Летонијом, Црном Гором и Пољском. Циљ овог пројекта је подршка спровођењу Препоруке ЦМ/Рец (2010)5 Комитета министара Савета Европе о мерама за борбу против дискриминације на основу сексуалне оријентације или родног идентитета.

У оквиру овог мултилатералног пројекта који је завршен у децембру 2013. године је спроведен низ активности, између осталих:

У Београду је у марту 2013. године организован мултилатерални састанак свих држава партнера на пројекту на тему „Здравствена и социјална заштита ЛГБТ особа“ у циљу представљања примера добре праксе и размене искустава у овој области.

Представници Канцеларије су, такође, учествовали на Регионалној конференцији о правима ЛГБТ популације у Европи, која је одржана 26. марта у Паризу, Француска и на Међународној конференцији „Људска права, сексуална оријентација и родни идентитет“, која је одржана 15-16. априла 2013. године у Ослу, Норвешка.

Представници Канцеларије, Повереника за заштиту равноправности, Републичког завода за статистику и Геј Стрејт Алијансе су учествовали на семинару посвећеном прикупљању података и истраживању у вези са ЛГБТ особама, који је одржан 18-19. априла 2013 у Риги, Летонија.

У периоду од 2-4. маја 2013. године представници Канцеларије, Министарства просвете, науке и технолошког развоја, Министарства омладине и спорта и Асоцијације Дуга су узели учешће на 5-ој Међународној конференцији „Право детета и адолесцента на његову/њену сексуалну оријентацију и родни идентитет“, која је одржана у Сиону, Швајцарска, у организацији Универзитетског института Kurt Bosch и Савета Европе.

Представници Канцеларије, Заштитника грађана и удружења Гејтен су 15. маја 2013. године учествовали на семинару о правним питањима у вези са трансродним особама који је Савет Европе организовао у Хагу, Холандија.

У периоду од 16-17. маја 2013. године представница Канцеларије је учествовала на Првој међународној конференцији посвећеној обележавању Међународног дана против хомофобије и трансфобије (ИДАНО) и на 10-ом састанку неформалне мреже владиних контакт особа за ЛГБТ питања, који су организовани у Хагу, Холандија.

Представница Канцеларије за људска и мањинска права је учествовала на 11 састанку неформалне мреже Владиних контакт особа за ЛГБТ питања, који је одржан у Колашину, у Црној Гори, 4. октобра 2013. године. Представница Канцеларије за људска и мањинска права је представила активности које су реализоване у Републици Србији у циљу унапређења положаја ЛГБТ особа и заједно са представницима Црне Горе и Хрватске учествовала на панелу на тему: „Фокус на Балкан - регистрована партнерства“.

Представница Канцеларије за људска и мањинска права учествовала је на Завршној конференцији ЛГБТ пројекта Савета Европе „Борба против дискриминације на основу

сексуалне оријентације и родног идентитета“, која је одржана у Стразбуру, 16. децембра 2013. године. На скупу су Републику Србију представљали и представници удружења Асоцијације Дуга и Гејтен ЛГБТ, који су у сарадњи са Канцеларијом за људска и мањинска права реализовали активностима које се спроводе уз подршку ЛГБТ пројекта Савета Европе.

Канцеларија је координирала израду одговора на Упитник о мерама за борбу против дискриминације на основу сексуалне оријентације или родног идентитета који нам је упутио Управни одбор за људска права Савета Европе (CDDH), а односи се на примену Препоруке Комитета министара (CM/Rec(2010)5) о мерама за борбу против дискриминације на основу сексуалне оријентације или родног идентитета.

Канцеларија ће у сарадњи са релевантним државним институцијама, независним телима за заштиту људских права и удружењима наставити рад на унапређивању квалитета подзаконског акта који регулише поступање релевантних државних институција и органа са ЛГБТ особама у области здравствене, социјалне заштите, образовања, запошљавања, као и поступање полиције и тужилаштва са овим особама. Овај документ је Канцеларија израдила уз подршку Савета Европе.

Канцеларија је у сарадњи са ЛГБТ удружењем „Дуга“ из Шапца, уз подршку Савета Европе и Британске амбасаде, од септембра до децембра 2013, године спровела 30 обука за 600 запослених у Центрима за социјални рад у целој Србији за рад са ЛГБТ особама и њиховим породицама. На овај начин су запослени у Центрима за социјални рад, којима се у случају проблема ЛГБТ особе најчешће обраћају, адекватно обучени за поступање са ЛГБТ особама и њиховим породицама, што је од великог значаја за квалитете њиховог живота. Уједно, ово је први такав програм у региону, који би могао да послужи као пример добре праксе. У децембру 2013. године је спроведена и једна напредна пилот обука за запослене у Центрима за социјални рад.

1.8. Избеглице, интерно расељена лица и друге угрожене мигрантске групе

Учешће на седницама Комисије Владе Републике Србије за праћење безвизног режима путовања са Европском унијом и израда редовних прилога и извештаја за Комисију и Владу Републике Србије, везаних за мандат и делокруг рада Канцеларије за људска и мањинска права;

Активно учешће у раду другостепене Комисије Владе Републике Србије за решавање стамбених потреба избеглица у оквиру спровођења комплексног Регионалног програма стамбеног збрињавања за 16.700 избегличких породица у Републици Србији, у складу са договором са Регионалне донаторске конференције одржане у Сарајеву априла 2012. године, на којој је од неопходних 583.000.000 евра, прикупљено 261.000.000 евра за стамбено збрињавање избеглица у Региону, од чега 150.000.000 евра за Србију.

Израда дела новог Акционог плана за спровођење Стратегије за управљање миграцијама везаног за мандат и делокруг рада Канцеларије за људска и мањинска права;

Припремљен прилог Канцеларије за људска и мањинска права за израду Миграционог профила Републике Србије за 2012. годину, који је средином 2013. године усвојила Влада Р Србије;

Канцеларија за људска и мањинска права је учествовала у припреми и усаглашавању Индивидуалног акционог плана партнерства између Републике Србије и НАТО (IPAP), у делу посвећеном људским и мањинским правима;

Припремљени су одговори на Упитник Европске агенције за подршку азилантима (EASO) и достављени Европској агенцији за подршку азилантима;

Израђен прилог везан за посету Републици Србији Специјалног известиоца УН за права интерно расељених лица. Прилог је посвећен положају, статусу и остваривању, унапређивању и заштити људских права и основних слобода интерно расељених лица у Републици Србији и достављен Министарству спољних послова.

Спровођење активности у оквиру глобалног пројекта “Алијансе цивилизација” и израда Националног плана Републике Србије за примену циљева “Алијансе” у делу из надлежности Канцеларије.

1.8.1. Повратници по основу споразума о реадмисији

Статистички подаци о депортованим лицима и добровољним повратницима у процесу реадмисије у Републици Србији, прикупљени у Канцеларији за реадмисију на аеродрому «Никола Тесла», Београд, за период од 1. јануара 2013. године до 31. децембра 2013. године:

мушко	женско	до-7 година	7-14	14-19	20-35	Преко 35 год	Лица са Косова и Метохије
1402	1193	498	474	240	756	627	185

лица која су напустила РС пре 19.12.2009.године	лица која су напустила РС после 19.12.2009.године
132	2463

Пунолетна лица	Малолетна лица	Број породица
1431	1164	552

Национална структура (по бројности)

Роми	Срби	Муслимани	Албанци	Ашкалије	Мађари
2109	214	121	74	31	15
Румуни	Бошњаци	Словаци	Црногорци	Власи	Немци
9	9	3	3	2	1

Македонци					
1					

Градови у које се враћају повратници (десет са највећим бројем)

Београд	Бујановац	Лесковац	Зрењанин	Врање
454	252	130	122	114
Ниш	Нови Сад	Житиште	Смедерево	Кикинда
84	78	75	64	60

Окрузи где се враћају повратници (десет са највећим бројем)

Пчињски округ	Београдски округ	Средње-банатски	Јужно-банатски	Јабланички
494	465	283	210	170
Јужно-бачки	Нишавски округ	Браничевски округ	Северно-банатски	Подунавски округ
159	114	81	71	69

1.9. Алиментациона потраживања из иностранства

Канцеларији за људска и мањинска права, као посредничком органу у смислу Конвенције УН (Њујорк, 20. јун 1956. године), у периоду од јануара 2013. до децембра 2013. године, достављено је 17 нових алиментационих захтева из иностранства. Захтеви су упућени из седам земаља потписница ове конвенције и то:

ред. бр.	назив земље из које је упућен захтев	број нових захтева
1.	Словачка	2
2.	Швајцарска	2
3.	Аустрија	5
4.	Босна и Херцеговина	1
5.	Мађарска	1
6	Словенија	2
7	Хрватска	4

Канцеларија сада у својој евиденцији има укупно 186 алиментационих захтева из 17 земаља потписница Конвенције. Приказ:

ред.	назив земље	укупан број захтева
------	-------------	---------------------

бр.	из које је упућен захтев	
1.	Пољска	39
2.	Словенија	39
3.	Словачка	27
4.	Аустрија	19
5.	Хрватска	18
6.	Швајцарска	11
7.	Мађарска	7
8.	Босна и Херцеговина	8
9.	Чешка	5
10.	Велика Британија	3
11.	Македонија	2
12.	Црна Гора	2
13.	Украјина	1
14.	Аустралија	1
15.	Белгија	1
16.	Холандија	2
17.	САД (није потписница Конвенције)	1

У истом периоду од стране домаћих надлежних органа управе на чијем подручју живе дужници алиментационих потраживања достављено је 110 извештаја о актуелном стању поступка по алиментационим захтевима.

Од иностраних отпремних органа достављено је 199 ургенција у вези са актуелним стањем поступка по алиментационим захтевима. Од иностраних отпремних органа земаља достављена су два захтева за проверу адресних података дужника ради покретања поступка остваривања алиментационог потраживања. Укупно решених и архивираних захтева је 12. Придржавајући се члана 6. Њујоршке конвенције и делујући у границама овлашћења датим од стране повериоца по свим алиментационим захтевима предузете су, у име повериоца, све потребне мере и радње за остваривање издржавања. Сви захтеви достављени су надлежним органима управе са прописаном документацијом, упутством за рад и пуномоћјем, тј. по свим је покренут поступак решавања. Сви алиментациони захтеви су ажурирани у погледу извештавања надлежних иностраних отпремних органа, као и ургирања код надлежних домаћих органа управе.

Поступајући по Конвенцији остварене су следеће активности:

- континуирана сарадња са домаћим надлежним органима управе у смислу давања упутстава, савета и сваке друге помоћи из ове области као и ургенција о актуелном стању поступка по алиментационим захтевима

- директна сарадња са иностраним отпремним органима у смислу информисања о пријему захтева са односном документацијом, тражења додатне документације или тражења додатних појашњења као и доставе извештаја о актуелном стању поступка по алиментационим захтевима

- праћена је примена међудржавних споразума о међународној правној помоћи у грађанским стварима као и примена домаћих прописа који се односе на ову област.

На усмена или писмена тражења дате су информације из оквира надлежности. Достављене замолнице овом министарству од домаћих и страних судова (везано за парничне поступке) и других надлежних домаћих и страних органа (област међународне правне помоћи), уступљене су на надлежност Министарству правде

Републике Србије а судовима су упућене писмене информације о надлежностима.

1.10. Посете Високог комесара УН за људска права и експерата Савета Европе

1.10.1. Посета Navi Pillay, Високог Комесара УН за људска права Републици Србији

Високи комесар УН за људска права, N. Pillay је на позив Владе Републике Србије била у првој званичној посети нашој земљи од 17-18. јуна 2013. године и тада је упозната са активностима које је, у оквиру своје надлежности, Канцеларија предузела у различитим сегментима унапређења и заштите људских права. N. Pillay је похвалила надлежне органе да се са неким тешким проблемима у области људских права баве на миран и прагматичан начин. Указала је, међутим, да је у циљу ефикасне заштите људских права неопходно успоставити механизам за спровођење препорука надзорних механизма УН, и поздравила укључивање цивилног сектора у израду државних периодичних извештаја о примени основних међународних уговора о људским правима. Такође, дала је подршку јачању капацитета, улоге и видљивости Канцеларије.

1.10.2. Посета Групе експерата Савета Европе против трговине људима (ГРЕТА)

Представљан је рад Канцеларије пред Групом експерата Савета Европе против трговине људима, 17. априла 2013. године.

II. ПРАВА НАЦИОНАЛНИХ МАЊИНА

2.1. Извештавање о примени уговора Савета Европе о мањинским правима

2.1.1. Трећи периодични извештај о спровођењу Оквирне конвенције за заштиту националних мањина

Канцеларија је припремила Трећи периодични извештај о спровођењу Оквирне конвенције за заштиту националних мањина у Републици Србији, у складу са обавезама проистеклим из приступања државе том међународном уговору. Извештај је усвојен на седници Владе 24. јануара 2013. године и прослеђен Генералном секретару Савета Европе. У оцени адекватности мера предузетих од стране држава уговорница ради спровођења начела утврђених у Оквирној конвенцији, кључну улогу има тело које помаже Комитету министара Савета Европе – Саветодавни комитет, који разматра државне извештаје и израђује мишљење о спровођењу Оквирне конвенције у држави уговорници. У процесу израде тог мишљења, Саветодавни комитет користи све доступне писане информације из државних извора и извора невладиног сектора, а развио је и праксу посете земљама током које се састаје са владиним званичницима, представницима парламената, представницима мањина, невладиних организација, специјализованих тела за људска права, као и другим релевантним саговорницима. Канцеларија је организовала посету делегације Саветодавног комитета у периоду од 27. до 31. маја 2013. године Републици Србији. Делегација је посетила Бујановац, Ниш, Нови Пазар, Нови Сад и Београд и разговарала са представницима Народне скупштине, државних органа, покрајинских органа, независних институција за заштиту људских и мањинских права, јединица локалне самоуправе и националних савета и РТВ Војводине, као и са представницима организација цивилног друштва. Ради јединственог наступа пред делегацијом Саветодавног комитета, Канцеларија је

организовала приpremни састанак са представницима државних органа који су учествовали у изради Трећег периодичног извештаја о спровођењу Оквирне конвенције за заштиту националних мањина у Републици Србији. На основу свих прикупљених информација о положају националних мањина у Републици Србији, Саветодавни комитет ће израдити Треће мишљење и доставити Републици Србији, на које ће се урадити Коментари у Канцеларији за људска и мањинска права.

2.1.2. Трећи периодични извештај о примени Европске повеље о регионалним или мањинским језицима

Имајући у виду да је 11. јуна 2013. године Комитет министара Савета Европе усвојио Препоруку о примени Европске повеље о регионалним или мањинским језицима у Србији, отпочео је нови циклус мониторинга примене тог међународног уговора, који предвиђа израду Трећег периодичног извештаја о примени Повеље у Републици Србији. Канцеларија је предузела низ активности ради прикупљања прилога и података од државних и покрајинских органа, органа локалних самоуправа, националних савета, удружења грађана мањинских заједница и других институција релевантних за израду Трећег извештаја о примени Повеље. Планира се да до средине 2014. године тај извештај буде усвојен на седници Владе и достављен Савету Европе.

2.2. Билатерални споразуми о заштити националних мањина са суседним земљама

Република Србија има закључене посебне билатералне споразуме о заштити националних мањина са суседним земљама, Мађарском, Хрватском, Румунијом и Македонијом, који детаљно регулишу положај и гарантују висок ниво заштите мањинских права. На основу ових споразума формиране су посебне мешовите комисије које прате спровођење одредаба ових споразума. У претходном периоду и на том плану Канцеларија је имала значајне активности. Директорка Канцеларије именована је за копредседника српског дела Међувладине мешовите комисије за мањине са Румунијом, а косекретар српског дела Комисије је представник Канцеларије. Током 2013. године организован је већи број састанака ради припреме за одржавање наредне седнице Међувладине мешовите комисије (са националним саветима, ресорним министарствима, представницима српског дела Међувладине мешовите комисије и румунским косекретаром). Последњи сусрет косекретара на коме је разматрана реализација препорука из Записника са Друге седнице, у циљу припрема за одржавање наредне седнице ове комисије, одржан је у Београду 14. јуна 2013. године. Косекретар ове комисије учествовао је и на неформалним консултацијама представника влада Републике Србије и Румуније о правима националних мањина у источној Србији под покровитељством Високог комесара за националне мањине у Хагу. Имајући у виду да је Влада именовала директора Канцеларије за председника српског дела међувладиног Мешовитог одбора Републике Србије и Републике Хрватске за националне мањине, предузете су активности у циљу припрема за одржавање наредне седнице Мешовитог одбора. У Загребу је 12. јуна 2013. године одржан састанак копредседника Мешовитог одбора на коме је констатовано да су сви закључци и препоруке са ранијих заседања једнако битни и да се мора континуирано радити на њиховој реализацији, али је истакнуто да ће се у наредном периоду, у консултацијама са представницима двеју мањина, издвојити кључне теме и проблеми о којима ће се дискутовати на наредној седници. С обзиром на то да један број препорука са претходних седница није реализован, договорено је да две стране појачају напоре и предузму мере да се до наредне седнице Одбора постигну одређени конкретни

результати у њиховој реализацији. У наредном периоду очекује се наставак дијалога и са румунском, и са хрватском страном, у циљу припрема за наредне седнице ова два мешовита тела.

2.3. Прописи

2.3.1. Уредба о поступку расподеле средстава из буџета Републике Србије за финансирање рада националних савета националних мањина

Канцеларија је иницирала измену Уредбе о поступку расподеле средстава из буџета Републике Србије за финансирање рада националних савета националних мањина која је покренута због налаза и примедби Ревизорске државне институције на систем бодовања у делу који се односи на службену употребу језика и писама. Влада је усвојила Уредбу у априлу 2013. године.

У складу са Уредбом о поступку расподеле средстава из буџета Републике Србије за финансирање рада националних савета националних мањина, прикупљени су подаци, извршено је бодовање установа сваке националне мањине у области културе, образовања, обавештавања и службене употребе језика и писма и утврђена су учешћа сваке националне мањине ради расподеле буџетских средстава националним саветима националних мањина за 2013. годину. Након доношења измене Уредбе, извршено је ново бодовање критеријума „службена употреба језика и писама“, на основу кога је извршена расподела средстава националним саветима из буџета Републике Србије.

Ради расподеле буџетских средстава националним саветима за 2014. године, проверени су подаци добијени од националних савета у области културе и информисања, извршено бодовање свих критеријума предвиђених Уредбом и утврђена учешћа по основу тих критеријума, као основе за расподелу буџетских средстава у области укупног броја установа националних мањина и њихове активности.

2.3.2. Одлука о образовању Савета за националне мањине

Канцеларија је иницирала доношење Одлуке о образовању Савета за националне мањине, коју је Влада усвојила у мају 2013. године. Након реконструкције Владе, Канцеларија је иницирала и измену Одлуке о образовању Савета за националне мањине, која је усвојена у новембру 2013. године, чиме су створене неопходне претпоставке за одржавање седнице Савета. Канцеларија је изадила Нацрт пословника о раду Савета и председнику Савета предложила заказивање прве седнице.

2.4. Анализе

2.4.1. Заступљеност припадника националних мањина и употреба језика и писама националних мањина у управама ЈЛС

Ради прикупљања података о националној припадности и матерњем језику запослених у општинским и градским управама, као и употреби језика и писама националних мањина који су у службеној употреби у њиховом раду и обраћању странака на матерњем језику и онда када он није у службеној употреби у јединици локалне самоуправе, припремљени су анкетни листићи о заступљености припадника националних мањина и употреби језика националних мањина у раду општинских и градских управа и упитници, који су достављени свим јединицама локалне самоуправе у централној Србији.

Информацију о националној припадности запослених у управама јединица локалне самоуправе у централној Србији, Канцеларија за људска и мањинска права је обрадила на основу података добијених из 124 управе (у које су укључене и управе градских општина) које су у периоду од маја до средине августа 2013. године спровеле међу својим запосленима анкету на добровољној и анонимној основи о националној припадности и матерњем језику. Обраду тих података Канцеларија за људска и мањинска права је сумирала у анализи *Национална припадност и матерњи језик запослених у управама јединица локалних самоуправа у централној Србији*.

У Канцеларији за људска и мањинска права сачињена је и *Информација о службеној употреби језика националних мањина у управама јединица локалне самоуправе у централној Србији*, на основу података из свих 9 јединица локалне самоуправе у којим је поред српског језика у службеној употреби албански (3 ЈЛС), босански (4 ЈЛС) и бугарски језик (2 ЈЛС).

2.5. Унапређење положаја припадника ромске националне мањине

2.5.1. Прописи и стратешка документа

2.5.1.1. Одлука о образовању Савета за унапређење положаја Рома и спровођење Декаде укључивања Рома

Савет за унапређење положаја Рома и спровођење Декаде укључивања Рома је формиран у јуну 2013. Стручну и административно-техничку подршку раду Савета пружа Канцеларија.

Канцеларија је израдила Упутство о припреми документације за одржавање седница Савета и рефундацију накнада трошкова, као и Пословник о раду Савета за унапређење положаја Рома и Декаде укључивања Рома.

У 2013. години је одржано 5 седница Савета.

2.5.1.2. Акциони план за спровођење Стратегије за унапређивање положаја Рома до 2015. године

Канцеларија је координирала израду Акционог плана за спровођење Стратегије за унапређивање положаја Рома за период до 1. јануара 2015, који је Влада Републике Србије усвојила 10. јуна 2013. године. Мерама, односно активностима које су дефинисане у Акционом плану операционализују се препоруке и приоритети предвиђени Стратегијом, за сваку од 13 области од значаја за унапређивање положаја Рома. Полазне основе за израду Акционог плана су биле Стратегија за унапређивање положаја Рома, Акциони план за период 2009-2011. година, радна верзија Извештаја надлежних органа о спровођењу Стратегије у периоду 2009-2011. година, Оквир ЕУ за израду националних стратегија за интеграцију Рома, Смернице ЕК за израду националних стратегија и АП, Мишљење ЕК о захтеву Србије за чланство у ЕУ и Аналитички извештај, препоруке уговорних тела УН и мониторинг тела СЕ, као и други документи релевантни за сваку од 13 области које Стратегија и АП обухватају. Акциони план је усвојен након два круга консултација у којима је, поред представника надлежних институција учествовало и више од 50 организација цивилног друштва, међународних организација и донатора. Током консултативног процеса добијено је 178 коментара различитих заинтересованих страна.

Канцеларија координира рад ресорних министарстава која спроводе своје мере предвиђене Стратегијом за унапређивање положаја Рома.

2.5.1.3. Правилник о примени мера афирмативне акције

Канцеларија је иницирала израду Правилника, који ће ближе дефинисати критеријуме и процедуре за спровођење афирмативних мера за упис припадника ромске заједнице у средње школе и на високошколске установе у Републици Србији. Формирана је радна група за израду новог подзаконског акта о примени афирмативних мера у образовању и израђена радна верзија документа.

2.5.2. Мере афирмативне акције у образовању ромске деце

Канцеларија учествује у примени мера афирмативне акције за упис припадника ромске националне мањине у средње школе и на факултете. Канцеларија прикупља податке, обрађује их и припрема спискове кандидата ромске националности који испуњавају услове, а затим их прослеђује Министарству просвете, науке и технолошког развоја.

У складу са Упутством за спровођење заједничког конкурса за упис студената у прву годину основних и интегрисаних студија на високошколским установама чији је оснивач Република Србија за школску 2013/2014. годину, Министарству просвете, науке и технолошког развоја Канцеларија је доставила 23. јула 2013. године списак од 205 кандидата ромске националности, 112 студенткиња (54,6%) и 93 студента (45,4%) за упис на факултете и високе школе чији је оснивач Република Србија.

Након другог уписног рока, који је почео 2. септембра и трајао до 15. септембра 2013. године, Канцеларија је доставила и додатни списак кандидата, а затим је Министарство просвете, науке и технолошког развоја доставило факултетима решења за упис студената на факултете и више школе.

Применом мера афирмативне акције на факултете и више школе чији је оснивач Република Србија у школску 2013/2014. годину уписано је уписано је 247 кандидата ромске националности, а у средње школе уписано је 367 ученика ромске националности.

2.5.3. Учешће у раду *Ad hoc* Комитета експерата за питања Рома (CAHROM) Савета Европе

Представници Канцеларије су током 2013. године учествовали у раду *Ad hoc* комитета експерата за питања Рома Савета Европе - CAHROM. У фебруару 2011. године усвојен је нови оквир за нови Комитет експерата - CAHROM, који сада директно одговара Комитету министара Савета Европе. Ово тело се посебно бави анализом и евалуацијом примене националних пролитика, као и тематским разменама искустава и примера добре праксе.

2.5.4. Декада инклузије Рома

На иницијативу групе за будућност Декаде Рома у Београду је 19.03. 2013, године, у организацији Канцеларије одржан састанак са представницима државних институција и ромских организација цивилног друштва на коме је разговарано о прошлости, садашњости а посебно о будућности Декаде инклузије Рома након 2015. године. Састанку су у преподневним часовима присуствовали представници Министарства унутрашњих послова, Министарства здравља, Министарства просвете, науке и

технолошког развоја, Министарства рада, запошљавања и социјалне политике, Министарства правде и државне управе као и представници Тима за социјално укључивање и смањење сиромаштва. У поподневним сатима одржан је састанак са представницима цивилног сектора. Овом делу састанка присуствовали су чланови Коалиције Англунипе, представници Центра за права мањина, Ромског културног центра, Светске организације Рома као и представници Националног савета ромске националне мањине. Канцеларија је припремила Извештај о напретку у спровођењу Декаде инклузије Рома за 2012. годину који је размотрен на скупу на којем су учествовали представници државних институција, међународних организација и донатора и цивилног друштва. Извештај је у јуну 2013. достављен Секретаријату Декаде за инклузију Рома и објављен на њиховој интернет презентацији.

III. САРАДЊА СА КАНЦЕЛАРИЈОМ ЗА ЕВРОПСКЕ ИНТЕГРАЦИЈЕ И ОБАВЉАЊЕ ПОСЛОВА ЗНАЧАЈНИХ ЗА ПРОЦЕС ЕВРОПСКИХ ИНТЕГРАЦИЈА

Канцеларија учествује у раду три Секторска пододбора за праћење ИПА прве компоненте у оквиру децентрализованог управљања (Секторска радна група за правду, Секторска радна група за друштвени развој и Радна група за цивилно друштво).

Учешће у Унапређеном сталном дијалогу (УСД) са Европском комисијом (ЕК) остварено је превасходно кроз редовно достављање прилога Канцеларији за европске интеграције за састанке УСД, као и учешћем на састанцима овог механизма у Београду и Бриселу.

Сачињени су прилози за припрему Акционог плана за испуњавање препорука ЕК садржаних у Годишњем извештају о напретку РС у процесу европских интеграција за 2012. годину, а активности су спроведене у предвиђеним роковима.

У вези са Акционим планом за испуњавање препорука Европске комисије садржаних у годишњем извештају о напретку Републике Србије у процесу европских интеграција за 2013. годину Канцеларија је у децембру 2013. године доставила Канцеларији за европске интеграције преглед мера са роковима које ће предузети у циљу испуњења препорука које се односе на инклузију припадника ЛГБТ заједнице и унапређење положаја националних мањина, нарочито Рома.

Почетна фаза преговора Републике Србије са ЕУ - скрининг започета је у септембру 2013. године. Представник Канцеларије је учествовао на експланаторном скринингу Европске комисије за поглавље 23 – „Правосуђе и основна права“ који је одржан у Бриселу од 25-26. септембра 2013. године. На експланаторном скринингу су представници Европске комисије представили делегацији Републике Србије правне тековине ЕУ (*acquis communautaire*),

Билатерални скрининг за поглавље 23 на коме су представници надлежних државних органа Републике Србије објаснили степен усклађености националних прописа са европским прописима и планове даљег усклађивања одржан је у Бриселу од 9 - 10. децембра 2013. године. Представник Канцеларије је на билатералном скринингу имао две презентације: а) **Основна права** – усклађеност са међународним инструментима и праксом Европског суда за људска права, институционални и правни оквир заштите људских права у Републици Србији, унапређење и спровођење људских права – право на дигнитет, право на живот, право на интегритет личности, забрана

ропства, положаја сличног ропству, присилног и принудног рада, поштовање приватног и породичног живота и комуникације, право на брак и оснивање породице и б) **Поштовање и заштита права мањина и културна права** – законодавни и институционални оквир поштовања права мањина у Републици Србији, примена препорука Саветодавног комитета Оквирне конвенције за заштиту националних мањина; припрема за изборе националних савета националних мањина, примена Стратегије за унапређивање положаја Рома у Републици Србији, примена Националне стратегије за решавање проблема избеглица и ИРЛ, статус Републике Србије у односу на Агенцију ЕУ о основним правима.

IV. ПРОЈЕКТНЕ АКТИВНОСТИ КАНЦЕЛАРИЈЕ

4.1. Конкурси за удружења Канцеларије за људска и мањинска права из буџета Републике Србије

4.1.1. Декада инклузије Рома и спровођење Стратегије за унапређивање положаја Рома

Канцеларија је спровела јавни конкурс и доделила финансијска средства за пројекте 15 удружења у укупном износу од 14.277.837,06 динара ради остваривања следећих циљева:

- Превенција и помоћ у спровођењу политика у области азила и реадмисије, са посебним нагласком на унапређење превенције у наведеним областима у важећем законодавном оквиру и у складу са европским стандардима, са фокусом на ромску популацију;
- Ефикаснија имплементација постојећих стратешких докумената који се тичу положаја и статуса Рома у Србији, кроз израду релевантних извештаја и истраживања;
- Унапређење квалитета живота ромске популације кроз креирање и промовисање интегралних локалних услуга/сервиса/програма (међусекторских и међуопштинских);
- Превенција и сузбијање трговине људима кроз иновативне локалне програме као и кроз подизање свести о постојећим облицима трговине у Републици Србији, са фокусом на ромску популацију;
- Подстицање позитивног деловања шире друштвене заједнице према представницима ромске популације, као социјално угрожене популације у домену миграција – националних, регионалних и ка ЕУ.

4.1.2. Подршка организацијама цивилног друштва у 2013. години – програм „Борба против дискриминације и унапређење положаја осетљивих категорија становништва“

Канцеларија за људска и мањинска права је спровела јавни конкурс у оквиру програма „Борба против дискриминације и унапређење положаја осетљивих категорија становништва“ и доделила средства за 22 удружења у укупном износу од 20.963.453,25

Циљ програма је промоција и унапређење поштовања принципа једнакости и једнаких права у циљу спречавања, односно смањења свих облика и посебних случајева дискриминације особа које припадају осетљивим категоријама становништва, које су често суочене са дискриминацијом (припадници националних мањина, жене, ЛГБТ особе, особе са инвалидитетом, старије особе, деца, избеглице, интерно расељена лица и друге угрожене мигрантске групе, лица чије здравствено стање може бити основ дискриминације), као и вишеструко дискриминисаних особа.

4.2. Припрема предлога пројекта

4.2.1. Предприступна помоћ ЕУ

Канцеларија је учествовала у изради секторског пројекта ИПА Друштвени развој за 2012. годину. У оквиру овог пројекта, предвиђена је **мера Техничка помоћ за спровођење пројектне идеје Владе Републике Србије у области социјалног развоја (Мера 5) у вези са реализацијом Стратегије за инклузију Рома**, за чије спровођење је планирано 4,8 милиона евра. Имплементациони партнер, ОЕБС, одређен је на основу споразума. Спровођењем ове мере координира Канцеларија за људска и мањинска права и она има следеће циљеве:

- унапређивање координисаног пружања локалних услуга путем увођења мобилних тимова у 20 пилот-општина; у саставу мобилних тимова ће бити представници локалног центра за социјални рад и Националне службе за запошљавање, здравствена медијаторка, ромски педагошки асистент и ромски општински координатор;
- унапређивање услова становања у ромским насељима путем подршке за легализацију и инфраструктурна улагања у насељима;
- смањивање осипања ромских ученика у средњем образовању путем програма стипендија;
- унапређивање приступа Рома запошљавању путем подршке постојећим иницијативама и креирања нових модела запошљавања Рома;
- смањивање броја правно невидљивих лица путем подршке тим лицима током процеса уписа у матичне књиге;
- изградња капацитета ромског цивилног друштва.

Спровођење овог пројекта је започето у јуну 2013. године. До сада су оквиру овог пројекта, између осталог, спроведене следеће активности:

- Формирана је Међуресорна радна група за развој и подршку **мобилних тимова** за инклузију Рома; Усвојено је Упутство о критеријумима за избор пилот општина за успостављање мобилних тимова; Изабрано је 20 пилот општина и обављене су теренске посете; Ангажована су два експерта за израду предлога радног оквира Мобилних тимова и успостављање заједничке базе података Рома и ромских домаћинстава у 20 пилот општина; Припремљен је предлог Одлуке о оснивању Мобилних тимова за инклузију Рома која би требала да буде прилагођена и усвојена од стране локалних самоуправа у наредна три месеца; Припремљен је Меморандум о разумевању између ОЕБС-а и локалних самоуправа који ће бити потписан 04. фебруара; Формирана је међуресорна

радна подгрупа за израду заједничке базе података; Припремљена је правна анализа изазова у изради заједничке базе података.

- Одржани су иницијални састанци у 20 пилот општина у циљу унапређивања услова становања у ромским насељима путем подршке за легализацију и инфраструктурна улагања у насељима; Канцеларија у згради Министарства грађевинарства и урбанизма (Београђанка) је у потпуности опремљена и почела је са радом; Споразум о сарадњи са Министарством грађевинарства и урбанизма је у фази финализације; ГИС експерт је ангажован да напише опис система и тендерску документацију за следеће тендерске процедуре: израда ГИС-а, обука и уношење података; спровођење анкета у ромским насељима (око 600); куповину опреме за мапирање насеља; контролу квалитета ГИС-а; Урађена је процена биографија правних и експерата за стамбене моделе који ће потенцијално бити ангажовани; Позиви за подношење предлога за 1) «Мапирање ромских насеља у 20 пилот општина» и за 2) «Теренско истраживање ромских насеља у Србији» су објављени.
- Сви документи/споразуми између Мисије ОЕБС, Министарства просвете, науке и технолошког развоја и Фонда за образовање Рома су финализовани; Запошљавање пет особа које ће пружати подршку Министарству просвете, науке и технолошког развоја ће ускоро бити завршено; У току је додељивање и опремање канцеларија за тим Фонда за образовање Рома у оквиру Министарства просвете, науке и технолошког развоја.
- Меморандум о разумевању између Министарства рада, запошљавања и социјалне политике и Мисије ОЕБС у Србији је финализовани; Конкурсом је изабрана организација (SeConS) да мапира добре праксе у запошљавању Рома и предузетништву Рома/киња и Партнерски споразум о имплементацији је са њима је потписан у децембру; Списак учесника Селекционог одбора је договорен и финализовани са Министарством рада, запошљавања и социјалне политике и Националном службом за запошљавање; Успостављена је сарадња и координација са Саветом за унапређење положаја Рома и имплементацију Декаде Рома и Тимом за социјалну инклузију и смањење сиромаштва на питањима унапређења запошљавања Рома у јавном и приватном сектору (кроз афирмативне мере и рад са великим и друштвено одговорним компанијама); Припремне активности за Конференцију о запошљавању Рома коју заједнички организују Тим за социјалну инклузију и смањење сиромаштва и пројекат „Техничка подршка за инклузију Рома“ су у току. Оквирни датум за конференцију је 12. фебруар.
- *Praxis* је на терену од половине септембра 2013. и до сада је интервјуисао 813 Рома у вези са уписом у матичне књиге рођених, приступом личним документима и социо-економским правима у 20 пилот општина, које је предложила Међуминистарска радна група; У тим општинама је *Praxis* мобилни правни тим посетио 65 насеља и 95 државних институција (центри за социјални рад, матичари, општинске канцеларије за бесплатну правну помоћ, полицијске станице, повереници за избеглице, основне школе, итд.) и 6 контејнерских насеља у Београду: Макиш 1, Макиш 2, Кијево, Ресник, Јабучки Рит и Орловско насеље.
- Како би се презентовала компонента сарадње са цивилним сектором и прикупиле потребне информације за мапирање ОЦД-а, одржани су састанци са

разним организацијама/институцијама (државне институције, организације цивилног друштва, мреже и сл.); Ангажована је једна експерткиња за мапирање која ће спровести мапирање свих ромских ОЦД/ОЦД које се баве питањима Рома у 20 пилот општина и мапирање свих националних и регионалних мрежа ромских ОЦД/ОЦД које се баве питањима Рома; На основу налаза, експерткиња ће дефинисати програм тренинга и подршке за ромске ОЦД/ОЦД које се баве питањима Рома и мреже и припремиће селекционе критеријуме за учешће ОЦД у програму тренинга и подршке.

4.2.2. Израда секторских предлога пројеката ИПА 2013

Учешћем у раду секторских радних група дати су предлози активности, резултата и индикатора и други коментари у оквиру националног програма ИПА 2013, у секторским предлозима пројеката Друштвени развој, као и у сектору Правосуђе и унутрашњи послови. У 2014. години ће се наставити рад на секторским предлозима пројеката.

4.2.3. Припрема предлога пројеката за билатералне донаторе и међународне организације

Сачињено је седам предлога пројеката за потенцијалне билатералне донаторе и међународне организације.

1. Пројекат „Развој толеранције и разумевања према ЛГБТ популацији у српском друштву“ прихваћен је за финансирање из Норвешке билатералне помоћи на основу јавног позива Канцеларије за европске интеграције.

2. Пројекат „Стажирање припадника националних мањина у органима државне управе“ прихваћен је за финансирање од стране Амбасаде Велике Британије и Амбасаде Краљевине Холандије.

3. Пројекат „Израда АП за Стратегију за борбу против дискриминације“ прихваћен је за финансирање од стране пројектног фонда ПРОФИД (Краљевина Шведска), Амбасаде Велике Британије и Савета Европе.

4. Представљање документа „Индикатори за људска права 2012“ подржано је од стране Мисије УН и ЕУ пројекта ИПА 2011 „Имплементација антидискриминационих политика“.

5. Радионице са темом „Израда Индикатора за људска права“ прихваћене су за финансирање из пројектног фонда ПРОФИД (Краљевина Шведска), на основу функционалне анализе СИПУ.

6. Пројекти „Основна обука за запослене у центрима за социјални рад за поступање према ЛГБТ особама“ прихваћени су за финансирање од стране Амбасаде Велике Британије и Савета Европе.

Остварен је значајан напредак у сарадњи побољшањем координација донаторске помоћи. Активности за које је затражена подршка донатора односе се на ангажовање експерата при изради АП за Стратегију превенције и заштиту од дискриминације, унапређења положаја ЛГБТ особа, израду индикатора у области људских права и друго.

4.3. Спровођење пројеката

4.3.1. ЕУ пројекат „Спровођење антидискриминационих политика“ - ИПА 2011

У оквиру ИПА 2011 пројекта „Спровођење антидискриминационих политика“ Канцеларија је заједно са Службом за управљање кадровима (СУК), организовала обуку „Механизми за праћење примене основних међународних уговора о људским правима“ 4. јуна 2013. године за 26 државних службеника из ресорних министарстава, других државних органа и за запослене у Канцеларији. Обука је уврштена у редовни програм СУК. Конференција о унапређењу извештавања надзорним телима Уједињених нација о примени међународних уговора о људским правима одржана је 11-12. јуна 2013. године у Београду, за 35 државних службеника из ресорних министарстава, других државних органа, 10 представника организација цивилног друштва и запослене у Канцеларији. Ове две обуке су повезане јер је сврха прве била подизање нивоа свести код функционера, а друга се односила на важност извештаја. Законом о изменама и допунама Кривичног законика из децембра 2012. године, уведен је институт злочина из мржње у домаће кривично законодавство. У члану 54а овог закона прописана је посебна околност за одмеравање казне за кривично дело учињено из мржње. Према поменутој законској одредби, ако је кривично дело учињено из мржње због припадности раси и вероисповести, националне или етничке припадности, пола, сексуалне оријентације или родног идентитета другог лица, ту околност ће суд ценити као отежавајућу околност, осим ако она није прописана као обележје кривичног дела. Канцеларија је у оквиру ИПА 2011 пројекта у сарадњи са Правосудном академијом, 22-23. јуна 2013. године организовала обуку за 10 судија и тужилаца предавача у Правосудној академији у циљу стицања знања о примени недавно уведеног института злочина из мржње у пракси. На обуци је представљен и приручник који је у оквиру пројекта израђен, а ова тема ће бити уврштена у редовни програм обуке Правосудне академије за судије и тужиоце из целе Србије. Канцеларија је у сарадњи са службом Повереника за заштиту равноправности и Министарством унутрашњих послова у оквиру ИПА 2011 пројекта организовала и обуку о улози полиције у борби против дискриминације, која је одржана у јуну 2013. године и на којој су учествовали начелници и заменици начелника из 160 полицијских управа широм Србије, као и виши функционери полиције. На скупу се осим о појму дискриминације, инструментима за борбу против дискриминације, говорило и о говору мржње и злочину из мржње. Сачињена је и усвојена медијска кампања, дефинисане су промотивне и превентивне активности на локалном нивоу, које ће трајати годину дана. Једанаест јединица локалне самоуправе (ЈЛС) одабрано је на основу критеријума развијених у сарадњи са Сталном конференцијом градова и општина и службом Повереника за заштиту равноправности, као и на основу анкете упућене заинтересованим ЈЛС. Критеријуми за одабир су подразумевали постојање антидискриминационих механизма на локалном нивоу, усвојене и буџетиране локалне акционе планове, сарадњу са организацијама цивилног друштва, равномерну географску распрострањеност и др. Одабране ЈЛС су: Бор, Врање, Нови Пазар, Житиште, Ивањица, Јагодина, Косјерић, Лесковац, Лозница, Озаци, Пријепоље. Сачињен је Нацрт плана комуникације Канцеларије, који је представљен у јулу 2013. године. У широком консултативном процесу учествовали су бројни представници државних органа Владе Републике Србије, представници органа АП Војводина, представници независних тела Републике Србије, као и организације цивилног друштва, Мисије УН и ОЕБС-а у Србији. Нацрт се састоји из неколико

поглавља која се односе на механизме за извештавање о људским правима, на међународна документа о људским правима о којима се извештава, на опште и појединачне циљеве и генералне правце плана као и на саму имплементацију, праћење и евалуацију процеса дефинисаног планом.

Уз подршку пројекта сачињен је превод Закона о забрани дискриминације на Брајево писмо и штампан у 300 примерака. Планирана је израда аудио књиге на основу Стратегије превенције и заштите од дискриминације, као и објављивање и штампање Стратегије и приручника сачињених на основу спроведених обука.

У септембру је одржана дводневна радионица „Унапређење јавног и медијског наступа“ за 25 службеника Канцеларије и службе Поверенице за заштиту равноправности.

Канцеларија је у сарадњи са службом Повереника за заштиту равноправности и Министарством унутрашњих послова у оквиру ИПА 2011 пројекта у октобру одржала две радионице: радионицу „Унапређење планова обуке у полицијским центрима за обуку“ намењена предавачима Центра за основну полицијску обуку у Сремској Каменици и Управе за стручно образовање, оспособљавање, усавршавање и науку (укупно 26 полазника); и радионицу „Развој капацитета полицијских службеника ради унапређења ефективности спровођења антидискриминационих политика/борбе против злочина мржње и говора мржње“. Она је одржана за 22 предавача Центра за основну полицијску обуку у Сремској Каменици и Управе за стручно образовање, оспособљавање, усавршавање и науку, као и за 33 полицијска службеника из одабраних 11 јединица локалне самоуправе.

Канцеларија је организовала радионицу „Употреба индикатора за спровођење и процену стања људских права“ у сарадњи са Канцеларијом високог комесара за људска права УН и уз подршку ИПА 2011 пројекта. Основни циљ ове радионице је упознавање релевантних националних актера са оквиром за израду и употребу индикатора за људска права развијеним од стране Канцеларије високог комесара за људска права УН. Водич за мерење и примену „Индикатори људских права“ преведен је на српски језик и представљен по први пут учесницима радионице.

У општини Житиште је у децембру одржан округли сто под називом „Графити мржње“, у организацији Канцеларије за људска и мањинска права, уз подршку пројекта „Спровођење антидискриминационих политика“, који финансира Европска унија. Округлом столу су присуствовали представници локалног центра за социјални рад, полиције, судства, образовних инситутуција, невладиних организација и медија. Овај округли сто је организован са циљем да се актери на локалном нивоу упознају са темом графита употребљених у сврхе ширења говора мржње, као једним од значајних показатеља друштвених односа и дискриминаторног понашања према различитим група, као и начинима и методама да се овакво јавно изражавање нетолеранције сузбије.

Канцеларија за људска и мањинска права и служба Повереника за заштиту равноправности су у децембру организовали семинар на тему „Како спречити дискриминацију у процесу израде локалних прописа“ уз подршку ИПА 2011 пројекта. Ова обука је намењена представницима локалних самоуправа који раде на припреми и изради прописа које доноси локална заједница, како би приликом свог рада гарантовали усклађеност тих прописа са антидискриминаторним стандардима усвојеним у Републици Србији. На семинару је узело учешће по двоје представника/ца из сваке јединице локалне самоуправе укључене у овај пројекат, с циљем јачања капацитета за

израду нацрта и преглед општинских аката и локалних прописа, узимајући притом у обзир посебне интересе и потребе осетљивих група.

4.3.2. Програм „Техничка подршка Канцеларији за људска и мањинска права у спровођењу Стратегије за унапређивање положаја Рома“

Канцеларија је корисник пројекта „Техничка подршка Канцеларији за људска и мањинска права у спровођењу Стратегије за унапређивање положаја Рома“, који имплементира Мисија ОЕБС-а у Србији уз финансијску подршку Шведске агенције за међународну развојну сарадњу (СИДА). Пројекат је усмерен на следеће области: унапређење квалитета и обима информација о положају и ефектима политике инклузије Рома; побољшање механизма координације и мониторинга; унапређење партиципације Рома у процесима планирања, реализације и мониторинга политика инклузије; унапређења политика инклузије Рома на локалном нивоу, и унапређење приступа јавним службама. Канцеларија је потписала Меморандум о разумевању са Мисијом ОЕБС у Србији 13. јуна 2013. године, а први састанак Управног одбора је одржан у Канцеларији за људска и мањинска права 25. јуна 2013. године, чиме је омогућено да се пројекат спроводи у пуном капацитету.

У претходном периоду су реализоване бројне активности у оквиру овог пројекта, као што су:

- упитник у вези са ромским насељима и плановима локалних самоуправа достављен је крајем априла 2013. године свим локалним самоуправама у Србији. Прикупљени су подаци о процењеном броју Рома, броју ромских насеља, стратешким документима општине у вези са инклузијом Рома, као и планираним расељавањима у 167 локалних самоуправа које су одговориле на упитник;
- у току су припреме за увођење 5 саветника за инклузију Рома у релевантним министарствима – нацрт описа послова саветника за инклузију Рома је у септембру 2013. усаглашен са Министарством просвете, науке и технолошког развоја, Министарством грађевинарства и урбанизма, Министарством рада, запошљавања и социјалне политике и Министарством културе и информисања. Планирано је да саветници буду одабрани и да почну са радом почетком 2014. године;
- из овог пројекта су обезбеђења средства за овогодишњи Програм стажирања младих припадника националних мањина у државним институцијама;
- Крајем јуна 2013. године Канцеларија је у сарадњи са Тимом за социјално укључивање и смањење сиромаштва и Сталном конференцијом градова и општина, уз подршку пројектног тима послала позив јединицама локалне самоуправе за достављање примера добре праксе инклузије Рома. Укупно 36 општина је доставило 80 примера добре праксе инклузије Рома у различитим областима. У циљу разговора о њиховој примени и у другим јединицама локалне

самоуправе организована су 4 састанка са представницима локалних власти и организацијама цивилног друштва почетком децембра 2013. године;

- Канцеларија је у децембру 2013. године започела рад на стандардизацији описа послова координатора за ромска питања у 50 локалних самоуправа у Србији. Након што су прикупљене информације о радном статусу и активностима ангажованих координатора Канцеларија је организовала састанак на коме се дискутовало о стандардизованом опису посла, улози координатора у прикупљању података о инклузији Рома на локалном нивоу, као и извештавању и праћењу спровођења локалних акционих планова.
- У оквиру пројекта канцеларија је организовала специјалистичку обуку у циљу стручног усавршавања Националног савета ромске националне мањине, у шест регионалних центара, у периоду март-август 2013. године. Специјалистичка обука је организована у оквиру модула који су били комбинација предавања, радионица и менторског рада, на следеће теме: „Унапређење рада Националног савета у контексту Декаде Рома“, „Одрживост рада националног савета“ и „Управљање људским ресурсима“. Ова обука је спроведена у 6 регионалних центара (Нови Сад, Београд, Прокупље, Сурдулица, Бела Паланка и Пожаревац). Други део обуке укључивао је заједничке модуле за 5 представника из сваког региона. Теме обука су биле: Односи са јавношћу, Јавно заступање и лобирање, Планирање и управљање пројектима Европске уније. Поред тога теме су се обрађивале и кроз искуствено учење путем интерактивног рада у групи. Укупно 108 полазника обука добило је сертификат о успешно завршеном програму стручног усавршавања.
- У току 2013. године Канцеларија је у оквиру пројекта, подржала следеће активности мреже ромских организација цивилног друштва, и то:
  - Стратешко планирање Женске ромске мреже Србије у јануару и Годишња скупштина мреже у фебруару 2013;
  - Округли сто о новим моделима запошљавања Рома (задруге) у фебруару 2013;
  - Годишњу скупштину СКРУГ Лиге Рома у марту 2013;
  - Радионице Женске ромске мреже за унапређење социјалних и животних вештина становника новоформираних насеља у Београду (Белвил), у периоду од марта до августа 2013;
  - Подршка активностима у оквиру Месеца ромско-женског активизма март-април 2013;
  - Годишња скупштина Коалиције ромских удружења Англунипе-Напредак у априлу 2013;
  - Подршка организовању изложбе поводом Светског дана Рома „Писана реч о Ромима на ромском“, у сарадњи са Народном библиотеком Србије у априлу 2013;

- Подршка Женској ромској мрежи за учешће у представљању извештаја о примени Конвенције о елиминисању свих облика дискриминације жена у Женеви у јулу 2013.
  - Стратешко планирање Коалиције ромских удружења Англунипе-Напредак у септембру 2013.
- Канцеларија је у оквиру пројекта објавила јавни позив за достављање предлога пројеката удружења за реализацију Акционог плана за спровођење Стратегије за унапређивање положаја Рома у Републици Србији, као и локланих акционих планова усвојених од стране локланих самоуправа. Дванаест предлога пројеката је условно прихваћено за финансирање. Пројекти ће бити спровођени на основу уговора који ће организације цивилног друштва потписати са Мисијом ОЕБС-а почетком 2014. године.

4.3.3. Програм стажирања младих припадника националних мањина у државним институцијама

Канцеларија је, уз подршку амбасада Велике Британије и Холандије, у периоду од новембра 2012 до маја 2013. године, спровела пројекат шестомесечног плаћеног стажирања за дванаест припадника албанске, бошњачке и ромске националне мањине у органима управе чија је делатност од значаја за остваривање колективних права мањина. Поред Канцеларије изабрани стажисти су били ангажовани и у раду Министарства просвете, науке и технолошког развоја, Министарства културе и информисања, као и у Координационом телу Владе Републике Србије за општине Прешево, Бујановац и Медвеђа, Тиму за социјално укључивање и смањење сиромаштва и Канцеларији за сарадњу са цивилним друштвом.

Канцеларија, уз подршку амбасада Велике Британије и Холандије, Шведске агенције за међународни развој (СИДА) и Организације за европску безбедност и сарадњу, у периоду од новембра 2013. године до маја 2014. године спроводи наставак ове активности, са новом генерацијом стажиста.

Током 2010-2011. године је у пројекту стажирања учествовало 6 припадника албанске националне мањине; током 2011-2012. године програмом је обухваћено 10 стажиста (5 Албанаца, 3 Бошњака и 2 Рома) а током 2012-2013. године 5 Албанаца, 5 Бошњака и 2 Рома. Током 2013-2014. године у пројекту стажирања учествује 4 Албанаца, 3 Бошњака и 4 Рома.

4.3.4. Пројекат “Друга шанса - Развој система функционалног основног образовања одраслих у Републици Србији”

Учешће у раду Одбора за управљање пројектом “Друга шанса - Развој система функционалног основног образовања одраслих у Републици Србији” у оквиру ИПА 2008. пројекта Европске уније. Овај пројекат је посвећен функционалном основном образовању одраслих, пре свега Ромима, што кореспондира и у сагласности је са напорима који се на том плану предузимају у оквиру спровођења Стратегије за унапређивање положаја Рома и пратећег Акционог плана.

4.3.5 Пројекат „Стварање толеранције и разумевања према ЛГБТ популацији у српском друштву“

Канцеларија је уз подршку Тима за социјално укључивање и смањење сиромаштва израдила предлог пројекта „Стварање толеранције и разумевања према ЛГБТ популацији у српском друштву“, који је одобрен за финансирање из Норвешке билатералне помоћи.

Специфични циљ пројекта је повећана толеранција и разумевање према ЛГБТ популацији у српском друштву.

У оквиру овог двогодишњег пројекта су предвиђене следеће активности, које треба да доведу до **повећаног знања и разумевања опште популације о ЛГБТ правима и о степену дискриминације са којом се они суочавају:**

- Национална медијска кампања осмишљена у циљу борбе против предрасуда на основу сексуалне оријентације и родног идентитета путем уклањања стереотипа и подизања свести, коју ће спроводити Канцеларија за људска и мањинска права; Кампање мањег обима које промовишу толеранцију и поштовање без обзира на сексуалну оријентацију и родни идентитет, прилагођене специфичним потребама локалне заједнице које ће спроводити организације цивилног друштва; Активности које воде омладинска удружења и Канцеларије за младе, посебно осмишљене да утичу на младе и промовишу толеранцију и поштовање без обзира на сексуалну оријентацију и родни идентитет; Обука за представнике медија, осмишљена у циљу подизања свести о дискриминацији којој су изложене ЛГБТ особе и сензибилизације медија према ЛГБТ особама, подизања знања о међународним антидискриминационим стандардима, релевантном законодавном и институционалном оквиру у Републици Србији и о стандардима етичког извештавања, укључујући и забрану говора мржње; Награђивање најбољих примера професионалног медијског извештавања које истражује проблеме са којима се суочавају ЛГБТ особе (студијска посета).

У оквиру пројекта „Стварање толеранције и разумевања према ЛГБТ популацији у српском друштву“ је предвиђено спровођење обука и других релевантних активности које треба да омогуће обученост државних службеника и запослених у јавном сектору за спровођење антидискриминационог законодавства, одговарајуће поступање са ЛГБТ особама и сензибилисаност за ЛГБТ питања:

- Анализирање посебних случајева дискриминације ЛГБТ особа са којима се суочавају Повереник за заштиту равноправности, Заштитник грађана и Омбудсман АП Војводине у циљу уклањања њихових узрока и последица; Подизање знања полицијских службеника о правном и институционалном оквиру, предрасудама и говору мржње као и спровођење обука у циљу ефикасног поступања у случају злочина из мржње, посебно у вези са подршком жртвама и системским евидентирањем инцидената; Израда и спровођења програма обуке за запослене у судству и тужилаштву који ће омогућити одговарајућу заштиту и поступање са ЛГБТ особама у судском поступку; Припрема и спровођење напредног програма обуке за запослене у Центрима за социјални рад да би се оспособили да на одговарајући начин процењују потребе ЛГБТ особа и планирају услуге социјалне заштите; Дијалог са Министарством просвете, науке и технолошког развоја у циљу разговора о питањима везаним за промовисање толеранције према ЛГБТ особама у образовним институцијама и

унапређење образовних садржаја тако да у потпуности поштују права ЛГБТ особа ускладу са мерама прописаним у Стратегији превенције и заштите од доскриминације.

V. КОНФЕРЕНЦИЈЕ, СЕМИНАРИ, РАДНИ САСТАНЦИ, РАДИОНИЦЕ

5.1. Конференција „ Питања азила и реадмисије у Србији – у контексту ЕУ интеграција и изградње заједничких европских миграционих политика“

Конференција на тему „Питања азила и реадмисије у Србији – у контексту ЕУ интеграција и изградње заједничких европских миграционих политика“ је одржана 25. јануара 2013. године у Београду, у организацији Канцеларије и Групе 484, у сарадњи са Београдским центром за људска права и Београдским центром за безбедносну политику, а уз подршку Норвешке амбасаде у Београду.

5.2. Конференција „Перспективе сарадње организација цивилног друштва и јединица локалне самоуправе“

У Београду је 21. маја 2013. године одржана Конференција „Перспективе сарадње организација цивилног друштва и јединица локалне самоуправе“. Конференцију је организовала Канцеларија у сарадњи са Асоцијацијом Дуга, уз подршку Америчке амбасаде у Београду и Америчког савета за међународно образовање.

5.3. Регионална радионица о ЛГБТ правима, равноправности и борби против дискриминације

Регионална радионица о ЛГБТ правима, равноправности и борби против дискриминације је одржана у периоду од 17-19. јуна 2013. године у Београду, у организацији „People 2 People“ програма Европске Комисије (ЕК), а у сарадњи са Канцеларијом за људска и мањинска права и ILGA Europe. У радионици је учествовало око 100 представника држава и удружења из региона, као и представници Турске и Исланда.

5.4. Конференција „Унапређење сарадње државних органа и националних савета националних мањина“

У сарадњи са Координацијом националних савета националних мањина у Републици Србији организована је 28. марта 2013. године Конференција „Унапређење сарадње државних органа и националних савета националних мањина“. Циљ конференције је био да се у конструктивном дијалогу представници националних савета и надлежних министарстава договоре о даљим активностима ради бржег решавања отворених питања у остваривању права националних мањина у области културе, образовања, обавештавања и службене употребе језика и писама. На основу закључака те конференције, одржана су четири радна састанка посвећена унапређењу односа државних органа и националних савета у области обавештавања, образовања, културе и службене употребе језика и писама националних мањина. Један од закључака Конференције био је да се сваког месеца организују радни састанци са представницима надлежних министарства из области у којима национални савету остварују права на самоуправу. Тема првог радног састанка, одржаног 26. априла 2013. године, била је „У сусрет доношењу нових медијских закона“, уз учешће представка Министарства

културе и информисања и Покрајинског секретаријата за културу и јавно информисање. „Унапређење образовања припадника националних мањина“ била је тема другог радног састанка, одржаног 7. јуна 2013. године, на коме су узели учешће представници Министарства просвете, науке и технолошког развоја и Покрајинског секретаријата за образовање, управу и националне заједнице. Учешћем надлежног министарства и покрајинског секретаријата, трећи радни састанак под називом „Унапређење сарадње између државних органа и националних савета у области културе“, коме је домаћин био Национални савет немачке националне мањине, одржан је у Белој Цркви 26. јуна 2013. године. Четврти радни састанак на тему „Службена употреба језика и писама националних мањина у пракси“, одржан је 31. октобра 2013. године, коме су присуствовали представници Министарство правде и државне управе и Покрајинског секретаријата за образовање, управу и националне заједнице. Након одржавања радних састанака, у складу са закључцима Конференције из марта 2013. године, планирано је одржавање нове конференција на којој ће се разматрати предузете активности у решавању уочених проблема који су у виду закључака формулисани на радним састанцима.

5.5. Посете националним саветима националних мањина

Канцеларија за људска и мањинска права планирала је обилазак свих националних савета националних мањина и Савеза јеврејских општина, у циљу сагледавања стања у њиховом функционисању, сагледавању проблема и отворених питања са којима се сусрећу у свом раду, као и планираним активностима за наредни период. Канцеларија је утврдила оквирни план посета националним саветима којим је било предвиђено да се до краја 2013. године реализују све посете. Из техничких разлога оквирни план посета националним саветима није реализован у потпуности, те је за почетак 2014. године предвиђена посета осталим националним саветима. По окончању свих посета, Канцеларија ће сачинити Извештај о посетама националним саветима који ће доставити Влади.

5.6. Међународна конференција „Стандардизација ромског језика“

У организацији Канцеларије 24. и 25. априла 2013. године одржана је Међународна конференција „Стандардизација ромског језика“. На конференцији су учествовали представници Националног савета ромске националне мањине, народни посланици, представници цивилног сектора, као и представници Босне и Херцеговине, Македоније и Румуније. На овој конференцији је закључено да треба да се препорука Националном савету ромске националне мањине за припрему документације за стандардизацију ромског језика, као и за покретање свих релевантних активности око увођења ромског језика у наставу (организовање летње школе за будуће професоре ромског језика, оснивање ромског културног центра, издавање зборника радова на ромском језику, израда стандардног ромског речника, издавање уџбеника за педагошке асистенте).

5.7. Семинар на тему „Социјална инклузија Рома“

Канцеларија је активно учествовала у припреми семинара на тему „Социјална инклузија Рома“ који је 18. јуна 2013. године одржан у Београду, у организацији Владе Републике Србије и Европске комисије. Циљ семинара је процена напретка у испуњавању закључака са семинара који је на ову тему одржан у јуну 2011. године. На

скупу је учествовао и Пјер Мирел, високи званичник Европске комисије. Оцењено је да је Република Србија у претходне две године остварила напредак у свим областима од највећег значаја за унапређење положаја Рома, као што су, између осталог, упис у матичне књиге и приступ личним документима, образовање, социјална заштита, запошљавање. Размотрени су и постојећи проблеми, као и неопходне мере и активности како би се положај Рома додатно унапредио. У току је усвајање оперативних закључака са овог семинара о приоритетним активностима у наредном периоду.

5.8. Конференција „Како спречити насиље међу децом“

Канцеларија за људска и мањинска права, у сарадњи са Центром за права детета и Саветом за праћење и унапређење рада органа кривичног поступка и извршења кривичних санкција према малолетницима, организовала је дана 8. новембра 2013. године конференцију на тему: *„Како спречити насиље међу децом“*.

Конференција је имала за циљ да охрабри релевантне институције у напорима да се прекине циклус насиља над децом и створи свест о заједничкој, друштвеној одговорности чиме ће се обезбедити услови за стабилно одрастање деце. Размењена су професионална искуства различитих сектора са фокусом на децу и младе и направљени закључци, као основа за даљи рад на питању превенција насиља над и међу децом.

5.9. Конференција „Имплементација европских антидискриминаторних стандарда“

У Београду је у децембру 2013. године одржана конференција *„Имплементација европских антидискриминаторних стандарда“* на којој је представљен приручник *„Практични увод у европске стандарде против дискриминације“*, са случајевима дискриминације пред Европским судом за људска права, уз посебан осврт на права ЛГБТ особа. Скуп је организовала Канцеларија за људска и мањинска права у сарадњи са Немачком фондацијом за међународну правну сарадњу- ИРЗ.

5.10. Конференција „Успостављање националног механизма за праћење спровођења препорука тела УН за људска права“

Канцеларија за људска и мањинска права, у сарадњи са канцеларијом Уједињених нација за људска права и Програмом Уједињених нација за развој (УНДП), организовала је дана 10. децембра 2013. године, конференцију на тему: *„Успостављање националног механизма за праћење спровођења препорука тела УН за људска права“*. Конференција је организована поводом представљања механизма за праћење спровођења препорука тела УН за људска права, који има велику улогу у наглашавању важности праћења препорука тела УН за остваривање људских права, као и у процесу приступања Републике Србије Европској унији.

VI. ПРОМОТИВНЕ И ОСТАЛЕ АКТИВНОСТИ

- Први пут је један закон одштампан на Брајевом писму (Закон о забрани дискриминације из 2009. године);
- Одштампан и дистрибуиран Рабатски акциони план о забрани промовисања националне, расне или верске мржње која представља изазивање дискриминације, непријатељства или насиља;
- Промовисање универзалног симбола људских права;

- Нова интернет страница Канцеларије је израђена у оквиру Пројекта „Техничка подршка Канцеларији за људска и мањинска права за спровођење Стратегије за унапређивање положаја Рома у Републици Србији“, који финансира Шведска агенција за међународни развој и сарадњу (Сида) а спроводи Мисија ОЕБС-а у Србији. Нова интернет страница је пуштена у употребу у мају 2013. године (www.ljudskaprava.gov.rs).
- Канцеларија је постала видљива на друштвеним мрежама;
- Ојачане су медијске активности Канцеларије;
- Штампане у сарадњи са Саветом Европе Препоруке Комитета министара Савета Европе (CM/Rec(2010)5) о мерама за борбу против дискриминације на основу сексуалне оријентације или родног идентитета, на српском језику;
- Канцеларија за људска и мањинска права подржала је излагање публикације Саветодавног комитета за праћење спровођења Оквирне конвенције за заштиту националних мањина Савета Европе на српском језику Тематски коментар бр. 3 – Права на употребу језика припадника националних мањина на основу Оквирне конвенције.
- У циљу промовисања рада Канцеларије, и посебно указивања на значај остваривања права националних мањина, организовано је низ сусрета, од којих издвајамо посете средњошколаца из Прешева и Бујановца, ученика Den Alternative Skole, из Хилерода у Данској и групе младих из Новог Пазара, Прибоја, Пријепоља и Рашке. У тим сусретима, представници Канцеларије, су поред упознавања са надлежностима и активностима Канцеларије у области мањинских права, одговарали и на питања о пракси остваривања права националних мањина у нашој земљи.